

absque contradictione aliqua retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, non pulsatis campanis, exclusis excommunicatis et interdictis, suppressa voce, divina officia celebrare. Sepulturam præterea ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extremæ voluntati qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salva tamen justitia parochialium ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis vel... seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam, provideant eligere..... auctoritate apostolica inhibemus ut in vos vel clericos vestros, aut in ecclesias vestras excommunicationis vel interdicti sententiam absque manifesta et rationabili causa nullus promulget, nec novas aut indebitas executiones monasterio vestro, vel ecclesiis ipsis imponat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate et diocesanæ episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra cam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatura suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se

A divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pars Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Salutaris noster. Adjuva nos, Deus.

† Ego Alexander, catholicæ Ecclesiæ episcopus, ss.

† Ego Henricus, Portuensis Sanctæ Rufinæ sedis, ss.

† Ego Leo, presbyter cardinalis tit. Sancti Marci, ss.

† Ego Petrus, cardinalis tit. Sanctæ Susannæ, ss.

† Ego Joannes, presbyter cardinalis basilicæ XII apostolorum, ss.

† Ego Ubaldus, presbyter cardinalis Sanctæ Mariæ transtiberim, tit. Calisti, ss.

† Ego Wgo, Sancti Stephani in Cælio monte presbyter card., ss.

† Ego Leo, diaconus card. Sanctæ Mariæ cosmydyn ss.

† Ego Rubertus, diaconus Sancti Theodori ss.

† Ego Arduvimus, Sanctorum Cosmæ et Damiani diaconus card. ss.

Datum Anagninæ per manum Alberti sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis et cancellarii, vi Kal. Januarii, indictione xv, Incarnationis Domini anno 1062, pontificatus vero Domni Alexandri papæ II anno secundo.

APPENDIX

AD EPISTOLAS ET DIPLOMATA ALEXANDRI II PAPÆ.

EPISTOLÆ BEATI PETRI DAMIANI

AD ALEXANDRUM II PAPAM.

(Vide inter Opera B. Petri Damiani Patrologiæ, t. CXLIV.)

EPISTOLÆ

SIGEFRIDI EPISCOPI MOGUNTINI

AD ALEXANDRUM II.

(Apud LABBE, *Concil.* tom. IX, pag. 1199, 1206, 1234.)

EPISTOLA PRIMA.

Regi Henrico se in faciem restitisse ait, et minitatum esse excommunicationem; indictum tamen a coepiscopis suis, ad rem disceptandam ac definiendam,

D Moguntinum concitium. Ad extremum, pontificem rogat ut aliquos de latere suo mittat qui huic consilio præsent.

Domino beatissimo et vere apostolici culminis ho-

nore reverendo ALEXANDRO II, SIFRIDUS, Moguntinæ A insolita et dubia re vestra auctoritate posteritas instruat. speculator Ecclesiæ, debitæ subjectionis reverentiam, omnimodæ servitutis obsequelam.

Licet universalis Ecclesiæ status generaliter in nitatur super fundamentum apostolorum et prophetarum, et in ipso sui verticis culmine angularem gestet lapidem, Dominum scilicet Jesum Christum, specialiter tamen magnus ille Petrus, juxta solidissimam sui nominis firmitatem, et firmissimam fidei et confessionis suæ soliditatem, ejus totam sustentat fabricam: ad hoc quidem electus a Domino, ubi dicitur: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (Matth. xvi). Inde namque omnis apostolicorum Patrum beata successio, auctoritate ipsius Domini, sedi ejus, Romanæ scilicet Ecclesiæ, hanc dedicavit excellentiam, et in cunctis semper hujus privilegii servavit reverentiam, ut majora Ecclesiæ negotia, et difficiliore exitus, ad ipsam, velut ad caput, referantur, ejusque judicio cuncta salubriter examinata, in portum salutis dirigantur. Quia vero divinæ miserationis gratia vos in hanc sedem in thronizavit, et vice ipsius Petri omnium Ecclesiarum sollicitudinem imposuit, necessarium duximus vestro reservari judicio, quas novimus nec posse, nec debere, sine vestra auctoritate nostro terminari studio.

Inter multimoda Ecclesiæ negotia, quæ vestrum expectant examen, sollicitudini vestræ quiddam tale incubuit, quod et ecclesiasticis judiciis valde est insolitum, et omni moderni temporis ætati et memoriæ pene inauditum. Filius enim vester, Henricus noster, ante paucos dies conjugem suam voluit dimittere, et eam quam legitimis sponsalibus, conjugali dote, regali consecratione, et publicis nuptiis, regali corona et sacramentis sibi firmatam sociavit, nullam primo interponens discidii culpam vel causam, omnino a se separare voluit. Quo nos, veluti monstro attoniti, et insolita rei facie permoti, consilio magnatum, quotquot tunc aderant in palatio, in faciem ei restitimus; et nisi certam exponeret discidii causam, sine respectu regiæ potestatis, sine metu gladii imminentis, eum, si vestra præcederet auctoritas, a sinu et a comunione Ecclesiæ nos segregaturos prædiximus.

Ille vero retulit nobis ea de causa ab ea se velle separari quia non posset ei tam naturali quam maritali coitus fœdere copulari. Quod inquisitum, cum et ipsa fateretur, omnium nostrorum animos nimio mœrore affecit, et ipsa rei magnitudo nimia dubietate turbavit. Super qua re sanctissimum apostolatam vestrum, sicut divinum consulimus oraculum, et velut membra et caput, tantum referimus negotium. Et quia hoc valde rarum quæstionibus occurrit ecclesiasticis, et de regiis pene inauditum est personis, vestræ sanctitatis erit quid super tanta re facto opus sit decernere, et ad consulta nostra de sanctuario sacri pectoris vestri responsalia remittere: ut et instans negotium, ad salutem modernæ ætatis, ecclesiastica pace finiatur, et de tam

insolita et dubia re vestra auctoritate posteritas instruat.

Denique fratres nostri, qui tunc huic rei intererant, condixerunt ut concilium quod tanto negotio competeret, in urbe nostra congregaretur: et utrique, regi scilicet et reginæ, ad synodalem venire audientiam, et super hac re terminalem subire sententiam indiceretur. Nos autem dubia tantæ rei consideratione habita, nullomodo hoc sine vestra auctoritate fieri decrevimus, et totius negotii terminum ad vestræ expectationem sententiæ suspendimus, postulantes sanctitatem vestram ut, si id quod instat ratum ducitis, per nos synodaliter terminari, de latere vestro personas cum scriptis vestræ auctoritatis ad examen et judicium tantæ rei mittere dignemini, quorum et audientia res ventiletur, et * conventia in beneplacito Dei terminetur.

EPISTOLA II.

De Carolo Constantiensi episcopo designato.

Apostolico sacerdoti, et universali papæ, SIGIFRIDUS, Moguntinæ speculator Ecclesiæ, debitam, ut Patri, reverentiam, et promptam, ut tanto pastori, obedientiam.

Altissimus ille deorum Deus, qui cœlestis militiæ ordines ita disposuit, ut alter alteri præemineat, et ad obsequium. Conditoris minor dignitas majori pareat, ipse in Ecclesia sua ita distinxit cœlos, opera digitorum suorum, ut sicut stella a stella differt in claritate, ita alter alterum præcedat excellentiæ dignitate. Hanc autem graduum et officiorum diversitatem ita ad unam reducit concordiam unitas charitatis, ut, sicut in sanctis angelis, ita et hic non sit invidia impari claritatis. Quia ergo idem Altissimus vos, mi reverende Pater, constituit in hac arce prælationis, ut vice illius magni Petri sitis caput totius ecclesiasticæ dignitatis, se vobis omnis inferior ordo submittit, merito omnis membrorum articulata contextio vobis ut capiti obedit, juxta quod præcipit Vas electionis: *Omnis omnis potestatibus sublimioribus subdita sit* (Rom. xiii).

Ad hanc ergo formam cum vobis exhiberem debitæ subjectionis obedientiam, multis sane injuriis affectus sum, multa vobis indigna et mihi intolerabilia passus sum. Namque mihi Romæ posito, viva voce, et postea apostolica legatione, interdixistis ne eum qui designatus est in Constantiensem episcopum, ullo modo consecrarem, quia audistis elogio Simoniacæ hæreseos eum notabilem. In quo quia vobis obedi vi, multa, ut præmissum est, a domino meo sustinui, timeoque me adhuc graviora passurum, et Ecclesiæ meæ magnum fore detrimentum, nisi benignus ille Petrus clave sua me defendat, et vestræ auctoritatis potestas adversus regiam potestatem, zelo justitiæ me protegendo, se accingat.

Accepi autem litteras vestræ sanctitatis, in quibus continebatur ut ex præcepto vestro Coloniensem archiepiscopum invitarem, et convocatis fratribus concilium celebrarem, in quo ejusdem designati episcopi causa juxta veritatem discuteretur, ut aut

reus criminis quo insimulatur a dignitate rejiceretur, aut innocens canonicè consecraretur. In hoc etiam parvi vestræ auctoritati, invitatis prædicto archiepiscopo et fratribus, locum et diem præscripsi; sed concilium celebrandum perturbavit indictio regis potestatis, cogens me et alios regni principes in militiam suæ expeditionis. In qua re obsecro ut sanctitas vestra obsequium meum habeat excusatum: et nisi impedirer, implessem præceptum vestrum.

Præterea relatum est nobis quia regia legatio eundem designatum episcopum ad vos discutendum consecrandum deducat. In qua re quid æquitatis et justitiæ sit, discretionis vestræ libra recto dijudicet. Rogo autem excellentiam vestræ paternitatis quod si ita verum est, ne ipse hoc a vobis accipiat, quod mihi, qui hoc canonicè facere debeo, auctoritas vestra interdixerat. Quia si ita fiet, inde magis videbor peccasse principi meo, quod plus odio consecrare eum noluerim, quam justa causa vel præcepto vestro. Si ergo a vobis discussus, innocens fuerit inventus, remittite eum mihi et fratribus meis consecrandum, ut sicut oportet a nobis canonicè accipiat oleum consecrationis. Hoc autem in fronte et in calce nostra teneat epistola, quod non est homo vivens qui promptior sit me ad omnia vestræ jussionis obsequia. Qui vos prævenit in benedictionibus dulcedinis, ponat super caput vestrum coronam æternæ beatitudinis (26).

EPISTOLA III.

Alexandrum rogat ut canonicè ulciscatur et severissime puniat nefandum Canonis archiepiscopi Trevirensis cædem, et ut de latere suo homines mittat qui synodo congregandæ præsent.

Domno beatissimo, et vere apostolici culminis honore reverendo, sancto patrum patri, et summo præsulum præsuli ALEXANDRO II, SIGFRIDUS Moguntinæ speculator Ecclesiæ, quidquid filius patri, et membrum capiti.

Apostolicæ institutionis documento didicimus matrem ac radicem virtutum esse charitatem; cui quidquid inscribitur boni operis, Christo incrementum dante, parit fructum æternæ beatitudinis. Hæc in sanctissimo pectore vestro æternam posuit sedem, et in fecundissima corporis vestri terra altam fixit radicem; de qua, rore cœlestis gratiæ irrigante, per totam sanctæ Ecclesiæ aream multiplices sacræ doctrinæ et bonorum operum protenduntur rami, quorum fructifera ubertate aluntur, et umbra proteguntur oves quas pascendas suscepistis vice illius magni Petri. Hac ergo dictante, nos quoque, qui sanctissimo apostolatui vestro in fructiferam olivam sumus inserti, et sub clavigera tanti pontificis manu, in opus ministerii assumpti: nos, inquam, paternæ semper dilectionis benevolentia gratanter accepistis, et quidquid vel consulendum, vel corrigendum, ad apostolicum vestri culminis verticem

(26) Quid responsi dederit Alexander ex eventu et actis ipsis concilii Moguntini discimus, jussisse ni-

retulimus. Nostræ favendo parti, ut patrem decuit, ad meliora direxistis. Unde, sicut oportet, reverentissimæ celsitudini vestræ multiplices gratiarum actiones, et humile exhibemus inclinium, continuis orationum victimis divinam exorantes clementiam ut ad stabilitatem sanctæ Ecclesiæ suæ longævum et incolume custodiat apostolatium vestrum.

Porro adhuc antiquam nostram super rebellibus Thuringis conquestionem ad notitiam almæ sedis vestræ referimus, obnixè rogantes ut armata manu gladio Spiritus sancti, usque ad expurgationem eorum nobis dexteram feratis auxilii. Sugerimus quoque sanctitati vestræ quod synodum super his post Pascha celebrare decrevimus, ad quam de latere vestro legatos mitti postulamus, qui auctoritate vestra et ipsi synodo præsent, et hæc quæ de Thuringis agimus canonicè terminent, et si quæ alia corrigenda occurrerint. Quod si fieri nequit, aliis vos occupantibus negotiis, saltem petimus ipsam synodum nostram, quæ utique et vestra est, apostolicis sanctitatis vestræ litteris roborari, quæ et rebellibus anathema denuntient, et quæcunque inibi canonicè gesta, vestra auctoritate confirment.

Quia vero maxima quæque ecclesiasticæ disciplinæ negotia ab ipso præsulum vertice debent examinari, cujus ex injuncta omnium ecclesiarum sollicitudine, privilegium est, quod per nos non possumus corrigere, ad patrocinium almitatis vestræ referimus, quod etiam pridem ad vos pervenisse cognovimus de crudelissima et inaudita nece designati Treverensium episcopi, qui Christianis temporibus, nefandiissima et sceleratissima Neronianæ et Decianæ persecutionis cruciamenta expertus, horribili et execrabili pœnarum genere addictus est morti. Ad cujus monstruosæ necis ultionem, testamenti sui recordatus primum assurgat Dominus Jesus Christus, deinde vestræ auctoritatis fortissima et patrocinalis manus. Sacris namque canonum decretis sancitum est ut sicubi episcopus ordinetur, qui vita vel moribus a tanta discrepet dignitate, vel qui ad tantum ascendat apicem subreptione non electione, ei audientiam non negari, et hoc etiam præter sententiam Romani pontificis non debere fieri. In qua re, si se clerus vel populus cujuslibet civitatis sæculari potentia viderit prægravari, ad sacram vestræ sedis defensionem habeat confugium, cui præcipiente Domino delegatus est primatus omnium Ecclesiarum. Nunc vero, ne dum isti de quo agitur canonica daretur audientia, ne dum vestri examinis exspectaretur sententia, quasi furtiva latrocinantium manu captus et spoliatus, dein gravissima de loco ad locum transportatione afflictus, tandem ut asserunt, communi illorum consilio morte turpissima mulctatus est.

Qua de re quam graviter unanimitas fratrum sit concussa, quam atrociter audax facinorosorum hominum violentia ad sacri ordinis injuriam sit cre-mirum ut congregaretur synodus quæ de Caroli causa iudicium ferret.

cta, vestræ sanctitatis est prudenter perpendere, et hoc nefarium scelus canonicè ulciscendo, ne de cætero tale quid præsumatur, posteris exemplum relinquere. Orat ergo sanctitatem vestram socialis fratrum nostrorum concordia, et hoc a vestri culminis patrocínio tota implorat Ecclesia, ut tanti sceleris auctores diligentissime perquiratis, inventos distinctissime puniatis. Qui si forte dissimulando latent, gladio Spiritus sancti, velut putrida membra, de corpore Christi abscindatis, et ut omnes, etiam sacerdotes nostri, eos perpetuæ maledictionis anathemate feriant, firmissime præcipiatis.

ANNO DOMINI MLXXIV.

HUGO I

TRECENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(*Gallia Christiana*, novæ editionis tom. VIII.)

Synodo Romæ a Nicolao papa anno 1059 mense Aprili habitæ astitit Hugo, ubi definita monachorum Vindocinensium adversus Andegavenses S. Albini de cella Credonensi causa, definitionemque significavit Bartholomæo Turonensi et Eusebio Andegavensi episcopis epistola quam habes *Anecd. t. IV, col. 91*, et lecta fuit in synodo Burdegalensi Kal. Aprilis 1068. Sacro Philippi regis die S. Pentecostes anni 1059 astitit Hugo, qui subscripsit diplomati regis ejusdem canonicos regulares in ecclesiam S. Martini a Campis Paris. inducentis anno 1060. Monachis Caziacensibus villam Caroli confirmavit an. 1063. Cum aliis episcopis consensit privilegio Alexandri II in gratiam Rainerii abbatis S. Dionysii pridie Nonas Maii, pontificatus iv. Testis fuit donatæ viii Kal. Febr. 1064 monachis Majoris Monasterii a Theobaldo comite ecclesiæ de Juviniaco. Subscripsit an. 1067 diplomati Philippi I regis pro monasterio S. Martini Campensis, et adfuit dedicationi ecclesiæ. Adfuit quoque dedicationi ecclesiæ S. Quintini Bellovacensis an. 1069. Ecclesiam S. Andreæ monasterio Cellensi dedit, quam Philippus rex confirmavit an. 1071; cæjus in litteris eodem anno eidem cænobio ecclesiam S. Savinæ donantis subscripsit. Subscripsit et eodem anno præcepto Burchardi Corboliensis pro abbacia Corboliensi. Utrum pervenerit ad annum 1075 non liquet.

EPISTOLA HUGONIS

EPISCOPI TRECENSIS.

AD BARTHOLOMÆUM TURONENSEM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 1059.)

De cella Credonensi in concilio Romano sub Nicolao papa Vindocinensibus monachis asserta.

(*MARTEN. Thesaurus Anecd.*, tom. IV, col. 91, ex chartario Vindocinensi.)

BARTHOLOMÆO domino ac venerabili Turonensi B atque audivimus, loquentibus scilicet litteris ecclesiæ S. Albini clamorem adversus fratres S. Trinitatis Vindocinensis cænobii, de quadam videlicet ecclesia S. Clementis Credonensi. Sed cum Vindocinensium audiremus econtra privilegium, residente bonæ memoriæ papa Nicolao, nos totaque Romæ synodus partes Vindocinensium justissimas diffinivimus, quod etiam viderunt et audierunt venerabiles nostræ Ecclesiæ clerici, archidiaconi Gosbertus et Ansellus, clerici vero Stephanus et Burdinus.

Quod vidimus atque audivimus, quod etiam cum aliis fratribus nostris Nivernensi episcopo Hugone, atque Meldensis episcopo Walterio in Romana synodo determinavimus, hoc viva voce veritatis testificamur. Vidimus namque in sancto Romano concilio quemdam ex fratribus S. Albini Andegavensis,